

Imprimat legal

SEP. 1925

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL VI al Universității Cluj Nr. 34

23

AUGUST

1925

In acest număr: A murit Ion Slavici de *Alexandru Hodoș*; *Plugarii, Vară*, poezii de *M. Sturdza*; Pentru magistratură de *Vintilă Russu-Șirianu*; *Titu Maiorescu de Ioan Petrovici*; *O zi pe stradă de Ion Gorun*; *Populația Ardealului de Virgil P. Râmnicăanu*; *Ispita de Vl. Nicoară*; *Conferința dela Washington de J. Paleologu*; *Săptămâna politică: Făgăduință și realizări de Ion Balint*; *Gazeta rimată: Taci moi! de Emil Hosenblutt*; *Insemnări: Aiurelile unui istoric; Nu se potrivește; Cazul dela Ploiești; Corpuri contondente; Mica Antantă a Presei; Cu morala în două luntre; Ne-au prins! Cărți noi, etc. etc.*

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: PIATA CUZA VODĂ No. 16

623
Un exemplar 10 Lei

Țara Noastră

A murit Ion Slavici

În fața mormântului proaspăt al scriitorului Ion Slavici se vor rosti, desigur, multe cuvinte de osândă. Ele nu vor face altceva decât să tulbure, fără de niciun folos acum, iertătoarea pace a eternității. Sicriul acestui îndrumător de suflete, atât de ascultat altădată, atât de hulit în ultima vreme, ar fi meritat să fie petrecut până la locuința de veci, unde se cade să se oprească judecata noastră, cu altfel de gânduri. Viața lui pământească, răscolită de frământări neîntrerupte, hărțuită de suferințe și pătată de erezii, a fost, ca a noastră a tuturor, o împletitură întâmplătoare de umbre și lumini. Soarta a vrut, ca o pânză grea de întuneric să se lase tocmai peste cei din urmă ani ai lui Ion Slavici, așa cum, de-atâtea ori, vântul neașteptat al ceasurilor de seară acopere, la orizont, strălucirea de apus a soarelui. Nimic nu ne îndreptățește, în acele clipe, să uităm căldura rodnică pe care razele lui ne-au dăruit-o în mlazăzi.

Nu vom pomeni, prin urmare, despre greșala unică a vieții lui Ion Slavici. A pățimit destul pentru ea. Alții, care au greșit tot atât, sau poate mult mai mult decât el, — pentru că erau în măsură să facă, cu fapta, mai mult rău, țării lor, decât a făcut celălalt cu cuvântul, — nu numai că s'au reîntors în arena întrecerilor publice nevătămași, dar s'au încumetat să reveridice roluri de conducători în această Românie, întregită împotriva voinței lor. Cu Ion Slavici, opinia noastră publică s'a arătat mai aspră decât cu oricare altul. Această stăruitoare severitate, în mijlocul unei societăți atât de indulgente cu alții, se explică ușor. Țara noastră generoasă, care a primit printre cârmuitorii ei până și pe maramureșeanul renegat, care protesta la 1918 împotriva deslăpăirii Ardealului de trupul Ungariei, n'a putut să ierte schimbarea la față a luptătorului de-odinioară.

Pentru mândria lui, ostracizatului n'a venit să se pocăiască. A rămas

consecvent în eroarea sa și onest în conștiința sa, pe care n'a vândut-o pentru aur, mângăiat de iluzia amăgitoare că a apărat numai o convingere, care, din fericire pentru neamul lui, nu s'a realizat.

Iată petecul de umbră, care acopere o parte din activitatea de publicist a povestitorului mînjunat care a fost Ion Slavici. Ne vom aduce aminte și de celelalte zile, luminoase, când băiatul de cojocar dela Șiria, tovarășul de studii al tînărului Eminescu, vorbea acestuia la Viena cu însuflețire curată despre adevărurile mari ale ideii naționale; când colaboratorul „Convorbirilor literare“ dela Iași, autorul admirabilului Popa Tanda, transplanta dincoace de Carpați crezul literar al „Junimei“; când directorul „Tribunei“ dela Sibiu, desfășurînd steagul unității sufletești a tuturor românilor, arunca între rîndurile războinicilor îndrăzneța lozincă: „Soarele românismlui la București răsare“... Cine se pricepea să deslușească tîlcul acestor sfredelitoare cuvinte, cine știa ce doruri se ascund sub această răscolitoare metaforă, nu putea să aibă nicio îndoială despre credințele care își făcuseră loc în inima marelui novelist. Era unul din ceidintâi vestitori ai zilei de mîne.

Ce s'a întîmplat mai tîrziu, după ce Ion Slavici s'a statornicit în acel București al viziunii sale din tinerețe, nu mai are aceeași însemnătate. Opera lui literară, care va supraviețui frămîntărilor de acum, poartă întreagă pecetea acelei epoci și acelor credințe. E ca o învățătură profundă, care pornește din lumea lucrurilor neînțelese de mîntea omenească. Iată. În mijlocul învălmășilei de fiecare zi, ținînd piept cu nevoile mărunte ale existenței, prins de slăbiciunea înșelătoare a propriei lui judecăți, Ion Slavici a putut să alunece pe povârnișul primejdios al unei teze protivnice simțămîntelor sale dealtădată, protivnice intereselor istorice ale neamului său. Dar, acolo, în cuprinsul lumii pe care el însuși clădise, cu o fărîmătură din scînteia dumnezeiască a creațiunii, totul se armonizează cu duhul puternic și misterios al pămîntului pe care l-a iubit, l-a înțeles și l-a idealizat.

De aceea, dacă omul a păcătuit față de năzuințele vremii sale, pe care poate le socotea prea cutezătoare, opera lui va înfrunta cu seninătate veșnicia, rodind cu spor în cugetul vremilor viitoare. Slăbiciunile lui, legate în chip fatal de rostul nostru trecător, sunt acum o mână de cenușe risipită în nesfârșitul spațiului. Geniul luminează însă, fără moarte, ca o candelă aprinsă de-asupra veacurilor...

ALEXANDRU HODOȘ

PLUGARII

*Dă drumul la ferești
Să intre'n casă aer mult,
Să intre'n casă soare din belșug.
Răstoarnă'n suflet gândul, ca un plug,
Azi, brazde noi,
Dă drumul la ferești să intre'n noi
Suflarea fragedă a pământului.*

*Pe câmpul plin de râni, cât vezi cu ochii,
Au eșit cu plugul la arat,
Rând pe rând, toți oamenii din sat,
Și rănile pământului mă dor,
Cu toate c'au să crească'n ele
Spice grele.*

*Naiv plugar, tovarăș cu pământul,
Ți-ai aruncat în țărână timpuriu
Semințele din soare zămislite;
E încă frig, pe câmpul străveziu
Mai lăncezesc troene netopite...*

M. STURDZA

VARĂ

*Soarele de-un munte s'a izbit,
Iar muntele a scăpărat scânteii
Și jalnici zmei.
Incendiate turlle de granit
S'au înălțat în asfîlțit.*

*Cât vezi cu ochii peste miriștea gălbue
Scot capul la iveală clăi,
Gîrezi și snopi.
Răzlețe glasuri din atunde văi
S'afundă'n râul străjuț de plopi.*

*Priviri piezișe soarele aruncă
Peste luncă,
De unde vacile-au pornit
Cu pas tihnit
Spre satul străjuț de schit.*

*În lunca cu oglinzi și cu arbuști
Domol se lasă liniștea ușoară,
Doar când și când un câne dela moară
Îngână bubuitul unei puști.*

M. STURDZA

Pentru magistratură

Vorbeam deunăzi despre stăruința cu care, mai cu seamă așa zisa presă „independentă“, revarsă în opinia publică veninul discreditării celor mai de seamă instituții ale acestei țări. Arătăm acolo, pomenind de afacerea de tristă celebritate Van Saanen, cum într-o chestie destul de simplă, cu toată complicația de actori al căror nume figura pe afișul reprezentației gratuite, numai pentru simplul motiv că teatrul „operațiunilor“ făcea să se pomenească dintr-o necesitate materială (așa cum ești nevoit să spui că un accident de automobil s'a întâmplat pe strada Regală iar nu pe calea Victoriei) numele unui înalt magistrat, câteva ziare „independente“ au găsit mijlocul, amestecând cu un par în butoiul în care cineva aruncase o pietricică, să tulbure toată apa cu mare plăcere și iscusită sânguință.

Presă aceasta, dintr'un fapt cu care înaltul magistrat avea tot atâta legătură cât Regele cu chipul său reprodus pe mărcile poștale, a tras binevoitoarea concluzie, că întreg „prestigiul magistraturii e în joc“ și a cerut, cu tobe și surle, sancțiuni teribile.

Nu vom repeta comentariile, pe care orice cetățean cinstit a avut dreptul să le facă asupra acelei foarte patriotice atitudini la care s'au dat ziarele în chestie. Dar, fiind vorba de magistratură, instituție care după modesta noastră părere e în situația de azi mai cu seamă cel mai de seamă *condensator al ideii de autoritate și ordine*, adică susținătorul de căpetenie al ideii de stat, fiind vorba deci de această magistratură, care joacă rolul unei armate ferecate în armura moralei, mânduind spada sobră a echității, credem util să arătăm, folosindu-ne de cazuri concrete, drumurile ce șerpulesc pervers și lăutarnic pentru a furniza neaguțătorilor de calomnie prilej de pornire.

* * *

Unul, a cărui perfectă exactitate o poate controla cine pofteste. Doi tineri judecători din Tribunalul Ilfov, elemente cu admirabilă pregătire, a căror intransigență cu îndărătnicii de pasiune bigotă

pentru meseria lor e celebră în cercurile Palatului de Justiție; aveau de judecat un foarte important proces între o instituție oficială și un antreprenor străin.

În dosarele pe care magistrații le aveau în față dănuiau vertiginos multe zeci de milioane. Pricina era delicată, depinzând foarte mult de felul în care judecătorii aveau să vadă chestiunea.

Magistrații noștri, după o harnică, amănunțită și serioasă chibzuire, se pronunțară în favoarea instituției oficiale. Abia ieșii din ședință, un grup de prieteni (între cari, dacă nu ne înșelăm, au fost și colegi) le strânseră mâna cu emoție și spuseră cu înțeles:

— Dragii mei, vă felicităm din toată inima. Ați fost la înălțime.

Magistrații noștri se priviră cu o mirare vecină cu aiureala, neînțelegând nimic din această explozie de laude.

Unul spuse mai la urmă:

— Faceți haz? Felicitării, pentru ce?

Atunci, unul din amicii de față îi luă de-o parte și le vorbi, clipind și ret:

— Haide, discreția voastră e foarte lăudabilă, dar nu mai faceți pe proștii. Se știe tot.

— Ce tot omule, ești zăpăcit?

— Se știe că vi s'a oferit de către străin câte o jumătate de milion fiecăruia. Ați rezistat. Bravo vouă! Frumos, să trăiți copii! Mai avem oameni în țară!

Cei doi judecători, cari evident habar nu aveau de o asemenea „ofertă“ se supărară, se infuriară, încercară să discute ineptia. Zădărnice, convingerea publică era făcută, „rezistența“ demnă răspândită ca fulger și felicitările continuau să se reverse asupra magistraților, cari de geaba încercau să restabilească adevărul simplu.

Și iată cum reputația acestor reprezentanți ai Dreptății atârname de un fir de păr. Căci, de se întâmpla să vadă invers pricina, ceea ce era foarte posibil, nici o forță din lume nu-i putea reabilita. Lucrul ar fi rămas stabilit pentru vecie, că cele două jumătăți de milion intraseră în buzunarele acestor magistrați perfecți, „prestigiul magistraturii“ ar fi fost terfelit în lungi coloane de gazetă, consortiile de discreditare ar fi jubilat, și așa mai încolo.

Alt caz, tot atât de precis, dar ceva mai murdar. Tot un proces în care milioanele jucau *shimmy*. Unul din împričinași servește după cerere avocatului său un milion de lei, sumă pe care acesta avea să o „transmită“ unui înalt magistrat, „prietin intim“ al său, pentru ca să dea câștig de cauză împricinatului.

Pentru a-și dovedi „prietenia“ cu magistratul, avocatul, care îl cunoștea așa cum îl cunoșteau încă o sută de „prieteni“, îi oferise într-o zi ploioasă un loc în automobilul său, în văzul clientului cu pricina.

Ziua procesului. Clientul (care, vezi bine, numai dreptate nu avea) e „ras“ fără multă vorbă de înaltul magistrat.

Atunci, omul nostru, disperat și furios, așteaptă pe magistrat și-i spune:

— Păi bine cucoane, așa ne fuse vorba, încasezi milionul, și pe urmă mă „razi“?

Înaltul magistrat, om de neatinsă integritate, îl dă scurt afară și se adresează Parchetului, unde se lămurește că milionul, găsindu-se bine în buzunarul avocatului, nu binevoise să voiajeze mai departe.

Deci, dacă exasperarea clientului nu l-ar fi dus la ieșirea aceea directă, rămânea strigat pe toate cărările că înaltul magistrat e mare mâncător de milioane, că „nu mai avem nici Justiție“, că „s'a încuibat corupția în tot Palatul de Justiție“ etc. etc.

* * *

Și atunci, mai cu seamă când întâmplarea face să constați că avem în magistratură o splendidă falangă de adevărați ostași ai Dreptății și pionii ai ordinii sociale, când știi că atâtea capacități care ar putea jongla cu acele blestemate milioane în avocatură, din dragostea neprecupețită pentru menirea lor înaltă suportă umiltoarele consecințe ale celor 5—6000 lei pe lună, când vezi mișunând de prin unghere întunecoase și târându-se spre opinia publică acea scârboasă grămadă de bârfitori ai magistraturei, parcă îți vine pofta să-ți sufleci mânicele, să pui mâna pe măturoiul cel mare și să cureți terenul de insectele care calcă pe cărarea luminoasă a mântuitoarei *încrederi în noi înși-ne*.

VINTILĂ RUSSU ȘIRIANU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Titu Maiorescu

— Un fragment*) —

Titu Maiorescu (născut la 1840) făcuse în tinerețe studii excelente. Osebit de bazele foarte serioase pe care le-a dobândit la Theresianum în Viena, s'a adăpat adânc la filosofia germană idealistă care s'a desvoltat către finele sec. al XVIII-lea, și în prima jumătate a secolului al XIX-lea, întrecând în strălucire filosofia tuturor popoarelor dela aceeași epocă. Această pregătire și-a făcut-o la facultatea filozofică din Berlin, între anii 1858—1861, unde profesia atunci antihegelianul Trendelenburg (autorul apreciatei scrieri: *Logische Untersuchungen*), credinciosul hegelian Michelet, de altfel acesta mai mult frazeolog, precum și hegelianul clătinat în credințele sale Karl Werder, care deși propunea de pe catedră doctrina lui Hegel, l-a sfătuit în particular pe Maiorescu să se ocupe de Schopenhauer „pentru a ajunge prin el la Kant („Critica rațiunii pure“) ca la un izvor ce ar trebui din nou desfundat“.

Hegelianismul slăbit pe catedra universitară își găsisse refugiu într'o societate filozofică berlineză, din care îl vedem făcând parte și pe Maiorescu. În organul acestei societăți, *Der Gedanke, philosophische Zeitschrift*, Volumul II (pag. 112), aflăm o lungă discuțiune contradictorie asupra unei conferințe de estetică ținută de Maiorescu la acea societate. Ca principal adversar al tânărului filozof român, reproșându-i în special că definițiile și conceptele de care se servise nu erau destul de *hegeliane*, întâlnim pe cunoscutul Ad. Lasson, mai târziu profesor la Universitatea din Berlin, rămânând de asemeni toată viața un hegelian constant și nesdrucinat. Maiorescu a răspuns obiecțiunilor printr'o replică foarte ordonată, în care — după obiceiul său de toată viața — căuta să-și pună adversarul în contradicțiune, așezându-i demonstrația alunecoasă în silogisme limpezi și stricte.

Am dat toate aceste relații nu pentru a stărui în chestia stabilirii influențelor, ci pentru a arăta, cu ajutorul câtorva detalii, în ce atmosferă de cultură temeinică, la ce izvoare de gândire culminantă,

*) Din volumul „*Studii istorico-filozofice*“, apărut de curând.

în ce metodă riguroasă și-a format sufletul și cugetarea Titu Maiorescu.

Totodată organul societății berlineze ne poate sta ca o mărturie de câtă vază se bucura în cercuri intelectuale, din care făceau parte oameni care au ajuns nume cunoscute în Europa, foarte tânărul nostru compatriot. Și străbătând paginile în care îl vedem cu cinste într'o pleiadă de capete creatoare¹⁾, ai simțimântul că fusese hărăzit și dânsul aceluiași destine, nepărând întru nimica mai puțin înzestrat ca alții...

Între acestea, terminându-și studiile, Maiorescu s'a întors în țară. Rar se va fi văzut o antiteză mai izbitoră ca aceea între lumea apuseană din care venea și lumea în care sosea. Mărginind contrastul la raportul cultural: de o parte erau înălțimi intelectuale amețitoare, cultură bogată, criterii sigure de-a deosebi drumul bun de drumul cel rău; de alta nu numai sărăcie jalnică, dar și confuziune absolută între ce este adevăr și eroare, știință și pretențiune, artă și contrafacere. Tânărul deprins cu severitatea criticistă și strălucirea culturală a mediului pe care îl părăsise, trebuie să fi avut, venind în patria sa, impresiunea deprimantă a omului care nu știe de ce să se apuce.

În orice caz, cu ochiul său ager a văzut imediat un lucru: că dacă ar fi vrut să continue a lucra în direcția în care căpătase viteză inițială și avânt speculativ — la rezolvirea problemelor filosofice eterne, cercând să meargă mai departe de punctul unde se ajunsese în acel moment — trebuia ori să se expatrieze, ori să se izoleze complect de viața și atmosfera patriei sale, rămânând absolut strein și fără nici o influență asupra evoluției ei culturale. Un lucru îi părea absolut exclus: să trateze ca *scriitor român* chestii care depășeau cu mult nivelul intelectual al țării și interesul cititorilor ei. Un altul s'ar fi îngrijit poate mai puțin de chestia aceasta, scriind pentru câțiva sau pentru mai târziu... La Maiorescu, care pe lângă latura de logigician o avea și pe-acea de psiholog realist, această chestie nu suferea discuție: un autor trebuie să se conformeze situației și înălțimii mediului său, numai astfel putând exercita o influență, la care are dreptul și datoria să aspire.

În admirabilul său articol „Progresul adevărului“, vrând să zugrăvească peripețiile unui adevăr nou, izvorât într'o minte creatoare, până ce ajunge să fie primit de celelalte capete mai puțin luminate, pune ca o condiție de sine înțeleasă pentru lansarea adevărului cel nou:

„Presupunem, că a ales (autorul) *un timp oportun* și că nu este vorba de-o concepțiune în afară de *atmosfera actualității*, ci de o idee, deși nouă, dar născută din chiar mijlocul luptelor intelectuale ale *epocii în care trăește și ale poporului din care s'a născut*“.²⁾

De asemeni e caracteristic cum în articolul critic: „Literatura română și streinătatea“.³⁾ Maiorescu — făcând un inventar al activi-

¹⁾ Între alții se afla și Lassalle, viitorul agitator socialist.

²⁾ Critice, ed. Minerva vol. II, pag 250 și 251.

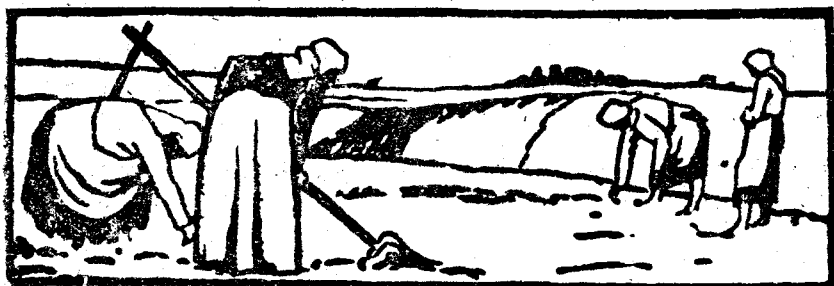
³⁾ Critice, ed. Minerva, vol. III, pp. 7-40.

tăți noastre științifice până în 1908 — nu ia în considerație decât lucrările de istoria *românilor*, filologia și literatura *română*, arheologia privitoare la lucruri aflate în țara noastră, în sfârșit geografia, zoologia și botanica referitoare la *solul nostru* — așa dar la cercetări care, după părerea sa, aveau singure rost și rațiune în actuala fază a vieții noastre culturale.

În aceeași ordine de idei să-mi fie îngăduit a povesti ș'o amintire personală. Când au eșit de subț tipar primele exemplare din lucrarea mea de logică: „Teoria Noțiunilor“ (în 1910) am dus un volum lui Maiorescu. După ce și-a aruncat câteva momente ochii prin carte, și-a observat că nu e vorba de-o scriere de popularizare a doctrinei existente, ci de-o încercare de-a modifica această doctrină abstractă prin contribuții personale, mi-a spus numaidecât următoarele vorbe: „Toate bune, dar un lucru: o astfel de scriere nu e prematură la noi? Ești convins că s'a ajuns cu evoluția noastră culturală până la acest gen de lucrări?...“ Apoi două o pauză, continuă mai departe: „Vezi cazul lui Rădulescu-Motru. El e foarte fecund și are lucruri bune. Dar pare-mi-se că din cauza pe care ți-am spus-o scrierile lui curg pe deasupra“.

Având dela început această convingere și văzând situația care era în țară în clipa întoarcerii sale din străinătate, Maiorescu a înțeles, că dacă voește să se însereze în viața noastră culturală cu gândul oricât de îndrăzneț de a o ajuta să se desmeticească și de-a o împinge mai departe, trebuie să renunțe de-a stării pe calea speculărilor filosofice proprii, având de luptat în de-ajuns cu sarcina de-a ridica atmosfera intelectuală a țării până la nivelul acelor adevăruri, care în lumea apuseană deveniseră clasice și formau un bun câștigat al spiritului omenesc.

IOAN PETROVICI

O zi pe stradă

Măturătorii impasibili ridică grămezile de gunoal și le încarcă în cotigi, împărțind în două cu caii aceeași muncă de mașină, la capătul căreia e cârciuma pentru unii și grajdul pentru ceilalți.

Un trecător palid, cu ochi împăienjeniți, grăbește pasul, pe când sergentul îl privește distrat, pășind alene prin mijlocul stradei. Din colț, o birjă pornește brusc și se oprește tot așa înaintea trecătorului; acesta însă trece înainte ținând acelaș pas. Birjarul întoarce, dă bici cailor cu o înjurătură, și dispare la cotitură.

Nu și-a nimerit mușteriu. Ultimul pol — polul de birjă — a rămas și el pe masa verde. Și pe când pentru alții ziua începe, pentru jucătorul fără noroc ea sfârșește cu un somn în care va trage mereu un cinci peste altul...

De sub o poartă, o jupâneasă îmbrobodită bine, cu coșul la braț, ia tacticos drumul pieții, socotind în minte maximul economiilor pe care le-ar putea face pe ziua de astăzi.

Și încetul cu încetul strada se populează.

Sunt tinere fete care grăbesc la magazin, urmărite din când în când de câte un june funcționar comercial, care ține până la un loc acelaș drum, iar când trebuie s'o ia în altă parte se mai oprește un moment privind cu regret în urma fetei și făgăduindu-și că are să caute s'o întâlnească diseară.

Sunt lucrători și lucrătoare, cu fețele plictisite, din care se citește sila d'a reîncepe munca monotonă și istovitoare din fiecare zi. Iată și școlarii, cu ochii umflați încă de somn, cu grija lecțiilor neînvățate, sau cu teama d'a se încurca la răspunsuri.

Funcționarul trece apoi, mai liniștit sau mai grăbit, după cum înaintează ora. Cei cari trec mai târziu aruncă ochii pela toate ceasornicele publice, munciți de grija observațiilor șefului.

La fereastra băcăniei, stăpânul, cu un creion și cu un maldăr

de hârtii înainte, își face socotellile, pe când băeții stau în picioare pândind mușterii.

Magazinele se deschid pe rând și toaleta galantarelor se reface. Ai zice tot atâția paianjeni cari își întind pânzele cu nădejdea d'a prinde într'insele cât mai multe muște.

Pensionarii, rentierii au așteptat circulația tramvaiurilor pentru a-și lua obicnuitul drum spre cafea. Casierii tronează acolo împărțind, cu acelaș gest grav și cu aceeaș mină severă, farfuriile de zahăr sau jumătățile de rom, iar chelnerii distribuie grăbiți tăvile cu cafea și teancurile de gazete.

Aci se face politică, se comentează evenimentele zilei trecute și se pun la cale combinațiile pentru viitor; iar cei cari au obiceiul să facă cinste cu câte o cafea găesc în totdeauna destul partizani ai ideilor sau prevederilor lor politice printre clientela slujbașilor de eri și de mâine.

De-alungul stradelor, oprindu-se din când în când pe la vitrine, dar cu ochii în toate părțile, pândind câte un cunoscut, ese vânătorul de lei care a pornit în expediție. Când și-a fixat victima, intrarea în materie se face cu:

— Dai o țuică?

La țuică, o vorbă la ureche. Dacă se prinde, bine; dacă nu, vânătoarea continuă. Țuica, în tot cazul, e câștigată.

Sânt douăsprezece ceasuri. Autoritățile, școlile, atelierile se golesc pentru câteva ceasuri, și în aceeași măsură se umplu pe rând băcăniile, cofetăriile, birturile.

Acum, aspectul stradei e mai vesel. Nu mai este graba și grija care-i imprimă fizionomia; trecătorii sunt mai senini, mai comunicativi: se salută, se opresc în drum.

E ceasul armistițiului în lupta pentru existență.

Numai rarii învinși rătăcesc până târziu pe stradă, cu nădejdea prânzului după ce-au pierdut-o pe aceea a dejunului, — în vreme ce atâți biruitori își dau indigestii prin birturi sau se tânguiesc de lipsa poței de mâncare.

O parte din procesiunile de dimineață se refac, mai tacticoase, mai liniștite.

Calmul își reia apoi pentru câteva ceasuri stăpânire peste toate.

Acum cafenelele se populează și mai mult. Aci se adună toți cei cari n'au de lucru, și cărora nu le dă mâna să-și omoare vremea în alt chip mai costisitor.

Fum, gălăgie, șgomotul tablelor, pietrelor de domino, figurilor de șah.

Spre Șosea, șirul trăsurilor e aproape neîntrerupt.

— *Adevărul, Lupta* de mâine! Cu noul minister!

— Cinci lei calendarul de buzunar cu supliment gratis!...

La colț însă, buchinelul privește jalnic cum se înserează. Ce repede trecu și ziua de azi, și nici un mușteriu!

De la fereastra berăriei, un consumator îl privește căscând. Apoi se uită la ceas:

— Ce greu trece vremea! D'abia cinci și jumătate.

Lămpile se aprind și lumea mișună acum mai mult ca totdeauna. Geamurile prăvăliilor strălucesc ispititoare.

Pe acelaș trotuar, se amestecă și se încrucișează blazatul care nu știe cum să-și mai petreacă seara, plictisit și de teatru și de club și de chefuri, cu hămesitul care se uită cu jind la bunătățile expuse pe la vitrinile birturilor și băcăniilor sau își aruncă ochii cu melancolie spre un afiș de teatru.

— Asta e nostimă, ce zici? Hai după dânsa...

— Vii la club diseară?

— Care va să zică ne-am înțeles: Diseară la...

— Zecé la un leu castane calde l...

— Ai, mamă, să luăm...

— Taci din gură, prostule, și hai mai de grabă...

Incetul cu incetul strada se goleşte iar, în măsură ce se umplu berăriile și sălile de spectacol.

Târziu, după ce a privit două ceasuri la o partidă nesfârșită de biliard, studentul pornește pe stradele pustii.

Acasă se culcă grăbit, în frig, și-și trage plapuma peste cap.

ION GORUN

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Populația Ardealului

II.

— Românii —

Spre deosebire de celelalte popoare din Ardeal, românii sunt așezați în număr considerabil în toate cele 22 de județe, în afară de unul singur din Săcuime, Odorheiul.

Ei locuiesc mai ales în comunele rurale, fiindu-le îngăduită așezarea lor în orașe abia dela 1848 încoace, de când au reușit să ocupe însă și în populația urbană un loc destul de important, cu toate piedicile ce li se puneau în cale. Numărul lor după recensământul din 1920, este de 2,930.120, sau 57,3% din totalul populației, dintre cari 2,734.600 (93,3%) sunt așezați la sate și numai 195.520 (6,7%) în orașe. Dintre toate popoarele Ardealului, românii furnizează cel mai mare număr de țărani, după cum am văzut 93,3%, pe când procentul țărănesc al ungarilor este abia de 73%, al germanilor de 80%, al evreilor de 48,5% și al celorlalte popoare 91%.

Din cele 22 de județe, ei formează majoritatea absolută în 15, pe cea relativă în două, rămânând în minoritate numai în 5 județe, dintre cari în 4 față de unguri, în județele săcuiești, și într'unul față de germani.

Județele cu mai mult de optzeci la sută populație românească sunt trei: Făgărașul cu 91,95%, Hunedoara 81,95%, și Alba de Jos 80,6%. Dacă scădem populația orașenească din totalul populației, găsim că procentul românilor în cele trei județe se ridică la 95,9%, 89,49 și 84,62%.

Județe cu populație românească între 80 și 70% există patru, adică Solnoc-Dobâca cu 77,3%, Caraș-Severinul 74,2, Turda-Arieș 73,9 și Bistrița-Năsăud 70,6. Populația rurală românească a acestor județe formează 81,3, 74,3, 77,95 și 75,25% din totalul populației lor rurale. Sub 70% și peste 60% populație românească au alte 4 județe, Sibiiul 64,23%, Cojocna 62,45%, Sălajul 61,64% și Aradul 61,59%. Scăzând și aci populația urbană, găsim că românii formează în județul Sibiiu 73,01%, în Cojocna 73,25, în Sălaj 64,95 și în Arad 69,41% din totalul populației de la sate.

Județe cu majoritate absolută românească mai sunt încă patru, și anume: județul Bihor cu 56·3%, în care luând în considerație numai populația rurală procentul se ridică la 63·43%, județul Maramurăș 54·22% respectiv 60·3%. județul Satu-Mare 54·07% respectiv 68·25% și în sfârșit Târnava-Mică cu un procent de 50·91%, respectiv 52·6%.

Județe cu majoritate relativă românească sunt două: Târnava-Mare 45·42% respectiv 47·95% și Brașovul cu 35·45% sau 38·96%, luând în considerare numai pe săteni. Județe în care românii sunt în minoritate avem cinci, putându-le împărți în 3 categorii și anume: județe în care minoritatea românească se apropie de numărul națiunii care are majoritatea absolută sau relativă în județ, județe în care minoritatea românească nu scade sub 20 la sută, și în sfârșit județe în care românii scad sub 20%.

În categoria întâi avem județul Murăș-Turda cu 38·82% români față de 52·66% unguri și județul Timiș-Torontal cu 35·3% români față de 38·9% germani și 13·9% unguri. În categoria a doua numărăm județele Ciuc cu 20·25% și Trei Scaune cu 20% populație românească, și în a treia un singur județ, Odorheiul, în care populația românească este de abia 4·2%.

Dacă, pe baza datelor de mai sus, studiam harta Ardealului, vedem că populația românească strânge ca într'un clește cele patru județe săcuești și că, începând dela județul Brașov, încă amestecat cu elemente ungurești, elementul românesc devine deodată covârșitor, întrecând cu mult naționalitățile minoritare în toate județele mărginașe, afară de Timiș-Torontal, și în cele din inima Ardealului.

Chiar în județele învecinate cu Ungaria, în Arad, Bihor, Satu-Mare și Sălaj, unde infiltrația ungurească s'a putut face mai ușor, românii sunt în mare majoritate, cu toate că în aceste părți mărginașe ca și în Săcuime de altfel, există foarte mulți români maghiarizați, păstrându-și însă religia strămoșească. Pe aceștia, statisticele trebuie să-i socotească însă drept unguri, după limba pe care o vorbesc; în realitate ei sunt însă români, ai căror urmași, în condițiunile schimbate de astăzi, vor putea fi ușor recâștigați pentru națiunea română.

Luând fiecare județ în parte, constatăm următoarele. Județul cel mai românesc dintre toate este Făgărașul. El a fost ferit de toate colonizările. Pe vremea colonizării sașilor, Făgărașul aparținea voievozilor munteni, el n'a putut deci fi colonizat, iar în urmă, când ungerii au făcut colonizarea de înstrăinare, lipsa de moșii întinse i-a împiedecat, în acest județ, în acțiunea lor. Deasemenea, ne existând în acest județ bogății naturale în exploatare, mine, etc. nici industrie, străinii n'au fost atrași aci, lăsând județul aproape în întregime pe seama populației autohtone...

În Hunedoara, Alba de jos și Turda Arieș avem în câteș-trele județele aproape aceeași situație. Aceste județe au fost colonizate în prima perioadă în părțile limitrofe, învecinate cu județele săsești; în decursul vremilor însă elementul german s'a rărit prin desnaționalizare. Procentul de 18—19% străini din aceste județe se explică prin minele de cărbuni, de fier și de aur, prin importantele instalațiuni in-

dustriale, care au atras un important număr de străini, din care mulți de altfel s'au romanizat, și prin colonizările făcute în ultimul timp al stăpânirii maghiare, pe valea Streiului din Hunedoara de pildă, și în alte părți ale județelor.

Solnoc-Dobâca, Sălajul, Cojocna sunt județe românești a căror populație ungurească este de dată cu totul recentă, venită în țară ca coloniști la sate sau ca funcționari și negustori în orașe. Dovada acestor colonizări este ușor de făcut prin arhivele ministerului de Agricultură dela Pesta, ea sare însă în ochi și prin faptul că în regiuni cu totul românești să vede câte un sat unguresc, înconjurat de patru, cinci cu populație românească, ceea ce arată că ungurii aceștia au venit de curând, ne având timpul să se asimileze cu vecinii din jurul lor, să se romanizeze, cum s'a întâmplat în multe părți, cu coloniștii unguri, aduși de mai de mult în țară.

Județele mărginașe, Satu-Mare, Arad, Bihor au pierdut din caracterul lor românesc pe aceeași cale, apoi prin infiltrația și prin maghiarizarea inevitabilă la hotarul etnic al unui popor. În Arad și Satu-Mare, pe lângă colonizări de unguri, s'au făcut și colonizări de șvabi și slovaci în decursul secolelor XVIII și XIX.

Maramureșul a pierdut din caracterul său românesc prin infiltrații de ruteni din apropiata Bucovină și Galiție, Caraș-Severinul prin colonizări de șvabi, sârbi și unguri și prin minele bogate și marile uzine dela Reșița, Anina, Bocșa Montană, care au atras elemente streine de pretutindeni, iar Timiș-Torontalul prin colonizarea acelorăș popoare.

Parțiala înstrăinare a județelor în cari locuiesc și sași, Bistrița-Năsăud, Sibiu, Târnava-Mare, Târnava-Mică și Brașov, nu mai are nevoie de explicație, ca și aceea atât de neînsemnată a județelor săcuiești.

Orașele din Ardeal se prezintă cu totul sub altă înfățișare, numai puține dintre ele și dintre cele mai mici, având o majoritate absolută sau relativă românească. Explicația o găsim în faptul că, în timpurile vechi, românii fiind un popor de păstori nu intra în caracterul lor fondarea de orașe. Primele orașe în Ardeal au fost întemeiate de sași, în care accesul românilor era interzis. Această opreliște a existat până în 1848, când abia au dobândit dreptul să se așeze și ei în orașele săsești și ungurești, care s'au format în decursul vremilor.

Nici chiar episcopilor bisericei ortodoxe-române nu li se îngăduise așezarea în orașe, astfel ei își aveau sediul lor în satul Rășinari din județul Sibiu, și numai ca o favoare specială s'a acordat premergătorului lui Șaguna, episcopul Iosif Moga, dreptul să-și strămute reședința în orașul Sibiului.

Tot de aci și lipsa de așezăminte bisericesti române vechi în orașe, cele câteva biserici ortodoxe mai vechi din Sibiu, din Brașov de pildă nefiind de origine românească, ci a vechilor companii grecești, cărora li s'a acordat acest drept negat populației românești majoritare.

Cu toate acestea, romanizarea orașelor a făcut dela 1848 încoace progrese uimitoare, progrese cărora, de acum încolo, nu le mai stă nimic în cale, astfel că în 50—60 ani este sigur că orașele ardele-

nești, aproape toate vor dobândi caracterul românesc al regiunilor înconjurătoare.

În Ardeal avem 41 orașe propriu-zise, cu magistrat sau consiliu, din care 7 mai mici cu populație în majoritate românească. Acestea sunt Ocna Sibiului 72%, Sebeșul Sas 71·98%, Abrud 64%, Hațeg 59·1%, Orăștie 57·49%, Caransebeș 55·85% și Alba-Iulia 54%. Dintre acestea Ocna Sibiului și Abrud sunt orașe miniere fondate de sași; ele și-au pierdut caracterul lor inițial prin faptul că populația înconjurătoare era în majoritate românească.

Orașe cu populație românească între 50 și 30% sunt treisprezece, și anume: Deva 46·5%, Petroșeni 44%, Hunedoara 43·4%, așezate câte-șitrelle în românescul județ al Hunedoarei, Făgăraș 42%, Gherla 39·4%, Baia-Mare 39·1%, Lugoj 38·04%, Ibașfalău 37·3%, Baia-Sprie 35·87%, Cluj 33·9%, Mediaș 31·8%, Brașov 30·2 și Bistrița 39%. În toate acestea, procesul de romanizare s'a făcut în raport cu populația românească a județelor.

Orașe cu populație românească sub 30% și peste 10% avem optsprezece: Turda 59·72%, Sighișoara 29·66, Dej 27·7, Sibiu 26·15, Dicio Săn-Mărtin 25·9, Șimleul Silvaniei 25·89, Aiud 24, Sighet 20·96, Arad 20·4, Simișoara 19·22, Careii-Mari 19·22, Reghin-Sas 19·18, Satu-Mare 16·73, Zălau 13·97, Târgul-Mureș 12·75, Oradea-Mare 12·38, Sft. Gheorghe 11·95 și Miercurea-Ciuc 10%. Dintre acestea Sighișoara, Sibiul și Reghin sunt orașe fondate de sași, Turda, Dej, D. S. Mărtin, Aiud, Satu-Mare, Zălau fundații ungurești în ținuturi românești și Tg. Murăș, Miercurea-Ciuc și Sft. Gheorghe așezăminte săcuiești în județe de acelaș sânge.

În trei orașe în sfârșit, așezate tot în Săcuime, Gheorgheni, Odorhei și Tg. Săcuilor, populația românească n'a putut, în urma împrejurărilor defavorabile, să ajungă procentul de 10%, și nu atinge în ele decât 5·3%, respectiv 2·2% și 1·6%.

VIRGIL P. RÂMNICIANU

• Ispita

Când regimentul 77 intră în Erbiceni, soarele se ascundea după dealul din fața satului. Cele din urmă fulgerări de raze așezau plăci de aur pe geamurile caselor dărăpănate ale sărăcăciosului sat moldovenesc. Fusese o frumoasă zi de Decembrie, și regimentul, venit în refacere după o lună de necurmăte lupte de la Pitești până la Buzău, făcuse în acea zi 40 kilometri în marș, ca să ajungă mai repede la locul destinat. O singură noapte rămânea în Erbiceni, și a doua zi dimineața începea din nou istovitorul marș. Pe marginea drumului grunzuros, care șerpuia printre ogrăzile desgrădite, soldații se trântiseră la pământ zdrobiți de oboseală. întorși pe spate, cu capul sprijinit pe raniță, cu ochii închiși, slabi, ruși și plini de noroi, așteptau să li se hotărască sectoarele de cantonament. Ofițerii călări trecuseră înainte să ochească vre-o casă „mai cum se cade“.

După o jumătate de oră împărțirea pe sectoare se făcu, și locotenentul Gheorghiu veni și-și ia compania și s'o împrăștie la casele ce i se destinasă. Ca totdeauna, se oprise fără să aleagă la o căsuță care-i venea în mijlocul sectorului, pătrunse în ogradă, descălecă, și plecându-se sub ușa prea mică pentru uriașa lui statură, intră.

O babă ședea pe un scaunel cu trei picioare lângă vatra pe care fărâlau două lemne puse cruciș.

— Bună vremea mătușă! Bucuroși de oaspeți?

— Mulțămim dumitale, domnule ofițer. Bucuroși, păi cum. Am găzduit noi atâția ruși cari ne-au făcut stricăcluni mari, bată-i amarul, și să nu primim români de-ai noștri, se poate?

Bătrâna se ridică gemând ușor, deschise ușa și eși în tindă.

— Ileană hăi, Ileană, n'auzi tu față, ia gătește mai repede de muls vaca, și vino 'n casă că avem oaspeți.

După câte-va clipe intră o fată rumenă și durdulie, și punând vasul cu laptele fumegând pe marginea vetrei privi curajos în ochii locotenentului.

— Bine-ați venit la noi, zise ea cu glas cristalin.

— Bine v'am găsit, fetițo!

Ileana zâmbi și privi spre bătrână.

— Vrabia-i tot pui, zise bătrâna râzând. Ce fetiță, domnule ofițer, că-l măritată de doi ani și g'nerile ni-i la războlu. Oare mult are să mai ție prăpădul? Întrebă ea cu fața posomorâtă. Ia vezi, fată hăi, de focul ista, mai zădărește-l, ferbe laptele, fă o țără de scrob și-un pușor de mămăliguță să-l ospătam pe dumnealui cu ce-a da Dumnezeu.

— Da' poate dumnealui o vrea să vadă odaia cealaltă, zise Ileana strecurând laptele.

— Ce să mai vad odaia? răspuse Gheorghiu întinzându-se pe laița acoperită c'o scoarță peste rogojina care atârna până la pământ. Cum o fi. Noi ne mulțumim cu puțin. Un pat și puțină căldură.

— Păi, dincolo n'avem sobă, zise Ileana. Nu știu cum îți hodini în frig.

— Eu nu mă culc în frig, ferească Dumnezeu! spuse Gheorghiu râzând. Mi-ajunge cât m'a ros frigul. Nu mă deslipesc de-aci.

— Lasă mămucă, oamenii buni se 'mpacă, zise Ileana privind furis spre ofițer.

Ileana desbracă scurteica cu care umblase pe afară și rămase într'o cămașă albă, înflorită cu arniciu roș și albastru.

Gheorghiu, întins leneș pe laviță, urmărea cu priviri lacome toate mișcărilor femeii. De câteori se apleca ori ridica mâna, sus, pe poliță, făcând să-i alunece mânăca largă a cămășei, descoperindu-i brațul alb și grăsuliu, ofițerul închidea ochii privind-o printre gene.

Ileana răsturnă cu picioarele 'n sus un scăunel, puse ceanul cu mămăligă și începu s'o mestece. Aburii îi îmbujorase fața și o șuviță de păr îi cădea în ochi. De câteori trecea mâna ca să-și așeze părul după ureche privea zâmbind spre Gheorghiu. Ochii ei negri aveau scipiri fosforescente. Gheorghiu, trezit la o viață pe care aproape o uitase, după două luni de grea trudă cerută de război, era pus acum la o mare încercare, pe care n'o putea învinge.

Eși afară. Amurgul lăsase deasupra satului o ceață cenușie, care se îngroșa cu fumul dela focurile aprinse prin ogrăzi de ostașii așezați în cantonament. Deasupra dealului din față o fărâmatură de lună împrăștiă o lumină palidă. Cerul senin, ținuit cu stele, părea mai nalt ca totdeauna. Gheorghiu se plimblă de câteva ori dealungul prispei și se îndreptă spre ușă, când auzi un glas cunoscut.

— Să trăiești, șefule!

Sublocotenentul Iliescu, un copilandru abia ieșit din Școala militară, ofițer subaltern în compania lui Gheorghiu, intră pe poartă, cu mantaua pe umeri, cu chipiul pe ceafă și cu țigara în gură.

— Și zi așa, șefule? N'ai vrut să rămâi la popa, ai venit aici în bordeiul ăsta! Rău ai făcut, șefule, rău ai făcut, că „are popa două fete, fetele popii fete”...

— Măi copile, când ai să prinzi minte? zise Gheorghiu blând, zâmbind duios.

— Lasă morala, șefule, eu nu pot fi călugăr ca dumneata. Ce atâta pustnicie? Vinul, cântecul și femeia, ăsta-i viața! Are dreptate neamful...

Amândoi intrară în casă, tocmai când pe măsuta rotundă cu trei picioare, Ileana răsturna mămăliga pe fundul de lemn. O lampă mică

pusă pe marginea vetrei îi lumina din plin fața rumenită. Iliescu se sprijini cu umărul drept de ușorul ușei, izbi țigara de pământ și închise ochiul drept privind poznaș spre Gheorghiu.

— Bună seara și poftă bună, zise el foarte serios.

— Pofțim și dumneavoastră, răspunse Ileana zâmbind.

— Mulțumesc, eu am ospătat. Da' bine stai șefule, zău așa!

— Pofțiți la masă, zise Ileana.

În timpul mesei, Iliescu băgă de seamă că Ileana avea priviri pline de atenție pen'ru Gheorghiu, care, potrivit firei lui liniștite, nici nu se uita la ea. Odată numai, ridicând ochii întâlni privirea zâmbitoare a Ilenei, și zise către bătrână:

— Frumoasă fată ai, mătușică.

— Ei, domnule ofițer, răspunse bătrâna asta nu-i de folos. De-ar avea noroc să i-se întoarcă bărbatul sănătos, și de-ar avea minte destulă, că de asta are mai multă nevoie.

Iliescu făcu ochii mari.

— Șefule dragă, eu te las, că mâine plecăm la șase, și sunt în restanță cu somnul. Văd că recunoașterea terenului e făcută. Bagă de seamă, să nu te scoli obosit.

— Iliescule, știi bine că nu-mi plac glumele proaste, răspunse Gheorghiu serios.

— Iartă-mă șefule. Noapte bună.

După masă, Gheorghiu își scoase carnetul de note zilnice și începu să scrie. Ileana îl privi câteva minute, apoi luă lampa din cui și-o puse pe masă lângă el.

— Să vedeți mai bine, că lampa asta îi chioară.

Gheorghiu îi mulțumi. Bătrâna se urcă pe cuptor și se cuibări la culcare. Ileana puse câteva lemne pe focul din vatră și se așeză pe laiță în fața ofițerului privind cum aleargă creionul pe foile carnetului. O tăcere adâncă cuprinse odăița în care lumina palidă a lampei lăsa prin urghiere pete mari de umbră. Un lemn de pe foc pocni cumplit împrăștiind o ploaie de scântei. Gheorghiu tresări nervos. Ileana, privindu-l cu drag, râse ușurel.

— Te-ai speriat?

— Nu, zise el, dar a fost așa fără veste, și eram cu gândul dus departe.

— Și ce scrii mata așa de mult? întrebă ea în șoaptă.

— Îmi însemn toate întâmplările zilnice. Scriu aici că azi am întâlnit o fată frumoasă.

Ileana își plecă ochii.

— Și de ce scrii asta?

— Ca să-mi aduc aminte de tine când voi citi mai târziu însemnările astea. Tu știi carte?

— Da, am învățat patru clase.

— Atunci uite ce-am scris.

Ileana se apropiase de Gheorghiu și urmărea rândurile ce el îi cetea în șoapte. Cu mână sprijinită pe masă, cu capul apropiat de umărul ofițerului, îi gădila urechea cu o șuviță de păr. Un fior ne-

stăpănit îl prinse pe Gheorghiu, o undă de căldură îl învălui, și ușor, aproape fără să vrea cu mâna stângă o cuprinse de mijloc apropiindu-se de el. Ileana se lasă moale răzimându-și bărbia de umărul lui. El întoarse capul și privind-o adânc în ochi o sărută ușor pe obraz, apoi o strânse puternic și cu'n gest lacom o sărută pătimaș de nenumărate ori. Ileana se lasă în brațele lui puternice și închise ochii cuțcându-și capul pe umărul ofițerului.

De pe cuptor se auzi atunci un oftat.

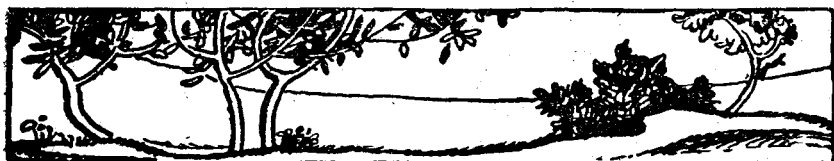
Gheorghiu se ridică fulgerător, se trezi ca dintr'un vis, își trecu mâna pe frunte și șopti :

— Era să fac o prostie !

Apoi grăbit eși afară, pe când Ileana rușinată privi în urma lui câteva clipe și se duse spre cuptor cu pasul lin și ușor...

VLĂDIMIR NICOARĂ

Conferința dela Washington

— Delegația română —

Hotărât lucru, dacă bunătatea lui Dumnezeu și vitejia dorobanțului român ne-au scăpat țara din atâtea primejdii, dându-ne în cele din urmă harta stropită cu sânge a României mari, în schimb oamenii noștri politici și-au unit uneori toate silințele, ca să le compromită opera. În toate împrejurările, în care cele „șapte vieți” din „pieptul de aramă” al românului nu puteau fi puse în cumpănă, și când nici Dumnezeu — oricât de mare și de bun românului — nu putea colabora cu acesta, ori de câte ori soarta țării depindea cu alte cuvinte numai de conducătorii săi politici, am fost excuși unor dureroase surprize.

Cu câteva excepții, am înregistrat după război o serie de înfrângeri diplomatice, care ne-au pus adesea într'o situație de inferioritate față de adversarii noștri. Numai atunci, când am avut norocul ca interesele țării să fie apărate la Comisiunea de reparații ori înaintea Societății Națiunilor de oameni ca dl N. Titulescu, s'a dovedit că putem birui ușor pe adversarii noștri, de câte ori le opunem și personalități de mână întâia, pe lângă dreptatea cauzei noastre. Din nefericire, nu totdeauna prezidează aceleași criterii la alegerea oamenilor pe umerii cărora punem interesele țării. Considerațiuni de partid compromit de multeori interesele generale ale neamului. Sistemul acesta ar trebui să înceteze.

Puține zile ne mai despart de conferința interparlamentară dela Washington. Compunerea delegației române, care va trece cu acest prilej Oceanul, ni-se pare o glumă. O glumă costisitoare, dacă ținem seama, că delegația maghiară va avea în fruntea ei pe contele Apponyi. . .

Ni se pare inutil să mai reamintim aci cine este contele Apponyi. Retras din viața politică militantă, bătrânul om de stat maghiar, ridicat pe de-asupra partidelor din țara sa, și-a închinat toată munca, toate forțele și toată capacitatea pentru apărarea cauzei maghiare peste graniță. El este astăzi cel mai de seamă avocat al Ungariei în fața străinătății. Dacă Ungaria are o bună parte a opiniei publice apusene de partea ei, dacă cu toată valuta ei zdruncinată a găsit pe piețele străine creditele pe care noi parcă le disprețuim, aceasta se datorește într'o largă măsură contelui Apponyi, care n'a cruțat nicio osteneală și a întrebunțat toate legăturile sale de prietenie, pentru a ușura situația patriei sale.

Conferința interparlamentară dela Washington nu are, bineînțeles, caracterul unui tribunal de politică internațională. Nu va avea de deslegat niciun diferend și nu va exprima nicio judecată hotărâtă în ceea ce privește revendicările diferitelor națiuni care vor participa la ea. Dar, e aproape exclus ca delegația maghiară să nu se folosească de acest prilej pentru a trâmbița încă odată „nedreptatea” ce s'a făcut prin desmembrarea Ungariei și „tratamentul neomenos” pe care-l au de suferit minoritățile în România. Dacă nu va reuși să tulbure cu o intervenție de acest soi ședințele plenare ale conferinței, vor continua, cu certitudine, prin convorbiri particulare, opera subterană și stăruitoare de propagandă în favoarea Ungariei. Prezența contelui Apponyi în fruntea delegației maghiare dovedește cu prisosință această intenție. Bătrânul fost ministru al Instrucției publice nu s'ar osteni să la drumul Americii, la vârsta sa, dacă n'ar fi vorba decât despre o călătorie de plăcere.

Ei bine, pe cine trimitem noi ca să neutralizeze, prin aceleaș mijloace, propaganda dușmănoasă a contelui Apponyi? Trimitem pe dl Nicache Botez, pe dl Vespasian V. Pella și pe dl Ignatie Mircea. Aceștia vor avea să se măsoare cu contele Apponyi. Nu ni-se pare un lucru serios...

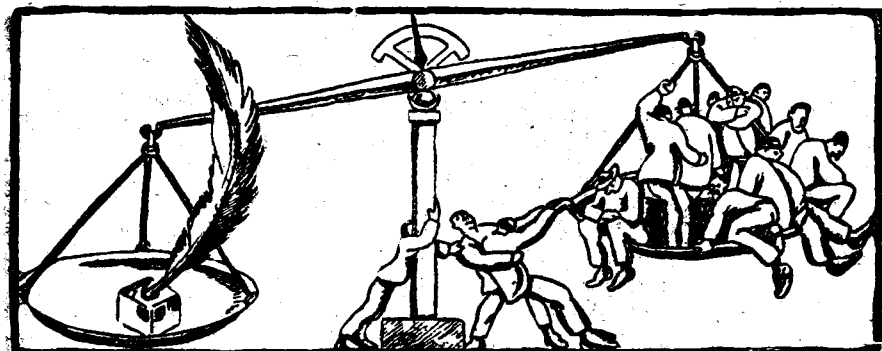
Englezeasca învățată în pripă, sau garderoba complectată cu fraciuri noi în locul celor care nu mai sunt destul de... diplomatice, nu ni se par argumente destul de solide față de suprafața, de talentul și de tenacitatea contelui Apponyi, care e capabil să lupte pe toate terenurile: în ședințele congresului ca și în saloanele politice, în redacțiile ziarelor ca și în cercurile financiare. Delegații noștri, chiar dacă vor pătrunde până acolo, vor face o figură de provinciali la expoziție; vor fi văzut America și vor avea ce povesti acasă. Atâta tot...

Guvernul poate găsi atâtea feluri de recompense pentru partizanii al căror zel vrea să-l răsplătească, sau pentru acei pe cari vrea să-i împace; sunt comisii, sunt anchete, sunt misiuni, însărcinări anodine și binișor retribuite, pentru care nu se cere nici cine știe ce talent, nici o autoritate personală deosebită.

Domnii din delegația noastră la conferința dela Washington, — foarte onorabili de altfel și foarte destoinici în meseria lor, — ar face un mult mai mare serviciu țării acceptând o asemenea misiune odihnitoare și plăcută, decât să se expună neplăcerilor răului de mare, pericolului insolajiei și oboselilor ascensoarelor, oricât de perfecționate, ale șgărie-norilor americani. Sunt împrejurări când adevăratul patriotism poruncește să refuzi sarcina prea grea umerilor tăi.

În orice caz, nu ni se pare că ar fi fost atât de greu, ca pe lângă d. d. Nicache Botez, Vespasian Pella și Ignatie Mircea, să se fi recurs și la câțiva alți parlamentari cu mai multă autoritate, capabili să riposteze la nevoie, cu succes, contelui Apponyi. Nimeni n'ar fi zis nimic, chiar dacă aceștia ar fi fost aleși dintre șirurile guvernamentale. Dar așa, numai cu figuranți, tare ne e teamă, că vom face o figură proastă. Acesta nu e numai un joc de cuvinte. E un trist adevăr...

I. PALEOLOGU

Săptămâna politică

— Fapte și comentarii —

Făgăduințe și realizări

Înțelegerea ocazională, încheiată în vederea alegerilor pentru Camerele agricole între guvernul liberal și minoritatea maghiară din Ardeal, a adus din nou în vârtejul discuției publice atitudinea partidelor noastre politice față de chestiunea minoritară.

Nu ne miră câtuși de puțin faptul, că aceleaș gazete ale partidului liberal, care osândise odinioară așa numitul pact dela Ciucea, — fără ca măcar să-l cunoască, — publică acum în jurul fotografiei dlui A. Lapedatu, autorul înțelegerii, cele mai însufiețite osanale. Plutim în cea mai autentică tradiție a presei noastre de partid. Nu e pentru întâia oară, când imputările adresate adversarului se prefac dintr'o dată în complimente pentru sine însuși... Partidul liberal, care vedea în orice contact politic cu minoritățile din Ardeal un adevărat act de trădare națională, n'a ezitat nicio clipă să trateze o alianță electorală cu aceiași „magnați“ și cu aceiași „dușmani ai țării“ împotriva cărora tuna și fulgera nu demult.

Chestiunea minoritară nu poate fi privită însă numai sub unghiul schimbătoarelor interese de moment ale unui partid politic. E o problemă care nu poate fi transformată într'un obiect de concurență politică, pentru capturarea, cu cât mai multe făgăduințe, a simpatțiilor minoritare. Așa s'ar părea că sunt privite lucrurile în tabăra opoziției-unite. Căci numai așa se explică supărarea pe care acordul realizat de dl A. Lapedatu a deslănțuit-o în rândurile partidului național. Foile d-lui Iuliu Maniu nu se pot opri să nu comenteze faptul. Ele ceartă

cu destulă asprime pe conducătorii poporului maghiar din Ardeal, cari au primit să candideze pentru Camerele agricole alături de membrii partidului liberal, și-l denunță pe acesta ca pe un fals prieten al minorităților. Refrenul cu care se încheie aceste exerciții de stil eăcunoscut. Minoritățile din Ardeal ar trebui să stea, neclintite, pe lângă partidul național al dlui Iuliu Maniu, pentru că niciunul din celelalte partide românești nu le face atâtea concesii.

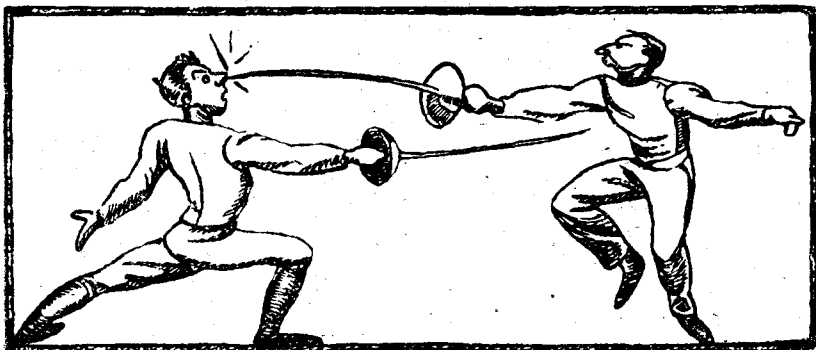
Această supralicităție de avantaje oferite își are, bineînțeles, efectele sale. Astfel, dl Carol Koos, fruntașul maghiar dela Stana, într'un interview publicat nu de mult în ziarul *Adevărul*, cercetând asigurările încărcate de promisiuni ale opoziției-unite, își exprima fără nicio rezervă părerea, că maghiarimea ardeleană ar face bine să se alăture grupărilor politice de stânga, deoarece acestea „dau mai mult” decât dă atât de ponegritul pact dela Ciucea. Distinsul dizident, de curând demisionat din partidul maghiar, e amăgit de un miragiu înșelător. Intre făgăduință și realizare, dl Koos o alege pe cea dintâi. Ideia sa, fără îndoială, nu e dintre cele mai fericite...

Părerea dlui Ștefan Ugron, președintele partidului maghiar, nu e aceeaș. În drum spre Stockholm, dl Ugron a făcut câteva declarații gazetelor din Budapesta, arătând pe această cale opiniei publice din Ungaria, care sunt orientările politice ale maghiarimei din Ardeal. Dl Ugron, trecând în revistă situația tuturor partidelor din România, a mărturisit pe față, că acela care inspiră cele mai mari garanții de seriozitate e partidul poporului, dela care maghiarimea din Ardeal așteaptă cele mai sigure realizări pe seama sa.

Partidul poporului a câștigat această încredere, pentru că s'a ferit să săvârșească două primejdioase erori. N'a mințit pe nimeni, înainte de a lua în mână frânele guvernării, și n'a nedreptățit pe nimeni, după aceea. E o rețetă simplă, pe care n'a respectat-o nici partidul național, al cărui Consiliu dirigent a uitat repede angajamentele dela Alba-Iulia, nici partidul liberal, căruia din nenorocire îi lipsește înțelegerea pentru nevoile reale ale nouilor-provincii.

În politică, un singur principiu culege roade statornice. Acela de a nu făgădui niciodată ceea ce nu se poate realiza... E o soluție pe care demagogia n'are s'o aplice niciodată.

ION BALINT

GAZETA RIMATA

„Taci moi!”

BCU — Sau schimbarea la față a unui antisemit — Cluj

Teatrul Popular al dlui N. Iorga va juca în stagiunea viitoare o comedie în idiș de Șulâm Alechâft.

Ziarul „Rampa”

*Eu pentru Iorga am un cult,
Dar par'că nu-i așa de mult
Decând, la prânz și la dejun,
Mâncă c'un apetit nebun
Din București până'n Văleni,
Pe zi, cincizeci de pământeni...
Apostolul era lihnit,
Și era foarte-antisemit!
Scria la Neamul Românesc,
Și nu că vreau să-l ocăresc,
Dar, ori și când vorbea de noi
Trântea, răsîit, câte-un — „Taci moi!”*

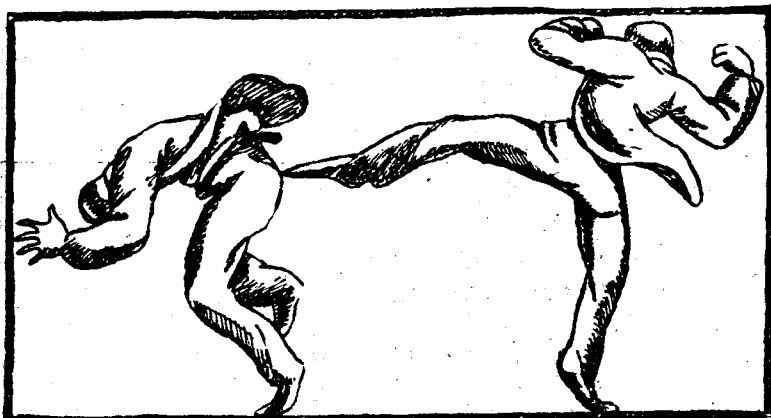
*Cu timpul însă, negreșit,
Apostolul s'a liniștit...*

Nu s'a lăsat, ce-i drept, de scris,
Dar a mai fost pe la Paris,
Și când i-a trebuit un franc
A fost și pe la banca Blank...
Are o casă'n București
Pe lângă calea Văcărești,
Cu Honigman s'a împăcat,
Il crede Fagure curat,
Și nu mai face tărăboi...
S'a dus refrenul lui — „Taci moi!“

In colț, pe 'ngustul trotuar
De lângă Teatrul Popular
Perlmutter și cu Rosenheft
Puneau la cale-un mic gheșeft.
Când să se urce în tramvai,
Perlmutter zise: — „Ia mai stai!
„Vezi un afiș colo pe gard,
„La teatrul de pe bulevard?
„Să știi, că Iorga a 'nceput
„Să joace 'n idiș“... — „Am văzut!“
Uimiți priviră amândoi,
Și zise Rosenheft: — „Taci moi!“

Aceste toate nu-s minciuni,
Azi, Iorga și-a lăsat perciuni,
Poartă tichie și caftan,
Parcă-i rabinul din Kazan!
Acasă la Văleși, subt dud,
Citește seara din Talmud,
Iși face rugăciunea lui
Și tot miroase la gutul...
Iar dacă te răstești la el,
O șterge 'n grabă frumușel,
Și când polemica e 'n toi,
Tresare speriat: — „Taci moi!“

EMIL HOSENBLUTT
reporter la „Neamul Românesc“.

INSEMNĂRI

Aiurările unui istoric. — E de necrezut cât de repede au reușit să se împământească printre confracții dela București relele deprinderi ale presei noastre de răspântie. Școala reportericească a lui Albert Honigman culege în fiecare zi noui învățacei. Cel mai proaspăt, dar nu și cel mai puțin îndrăzneț dintre aceștia, e d. N. Iorga.

Intr'o serie de articole publicate în *Neamul Românesc*, autorul nefericit al lui Sarmală (amicul poporului) povestește o istorie întreagă despre o închipuită misiune în Italia a dlui general Averescu, care ar fi propus la Roma „o alianță italo-româno-sovietică, pentru a contrabalansa preponderența alianței franco-engleze în Europa“. E de prisos să mai spunem, că în tot basmul acesta nicio literă măcar nu corespunde adevărului. Sunt informații culese pe subț prunii din Văleni, pe care numai proștii sau nebunii sunt în stare să le creadă.

Nu sunt decât vreo câteva zile, de când acelaș d. N. Iorga se plângea în acelaș *Neam Românesc* de tonul și atitudinea oficioaselor liberale. În loc de a critica, cu atâta înviersunare, estetica altora, febrilul istoric ar face mai bine să-și măture propria lui casă. Minciunile sunt tot atât de nesănătoase cași gunoii. Când se strâng prea multe, te asfixiază !

Nu se potrivește. — Ați urmărit, desigur, interesantele și fecundele comentarii cu care presa partidului național a însoțit relatarea marelui eveniment recent din vecina Iugoslavie: capitularea dlui Radici și încheierea acordului cu guvernul din Belgrad.

Înarmați cu o profundă pătrundere politică, comentatorii tocmiși de d. Iuliu Maniu au privit evenimentul dela Belgrad, viceversa.

Ei au înfățișat capitularea mișcării separatiste croate drept un succes al

separatiștilor. Salutând cu entuziasm întâmplarea din Serbia, sau bătând șaua să priceapă iapa, ilustrii matorni ai fostului Consiliu dirigenț, arată o săltăreață dorință de a vedea urmată și la noi această pildă.

Teribilii doctrinari ai partidului național își bazează constatările și concluziile lor pe faptul că situația din Iugoslavia ar fi perfect identică cu cea dela noi, și că deci, fără multă vorbă: Maniu=Radici. Ei socotesc că aceleași mentalități deosebite, după deosebitele influențe sub care s'au dezvoltat provinciile alipite, prezidă în Serbia ca și la noi, la întâmplările politice.

O atare judecată e cusută cu ață albă. Dacă poporul croat a avut de regretat un dram de autonomie (de sub stăpânirea austriacă), dacă provincia croată de peste Sava a avut să opuiască la unirea cu vechea Sârbie spinii unei ascuțite diferențieri de suflét și de mentalitate politică, gravele frecșuri religioase și țepușii unor tradiții culturale diferite, unde sunt analogiile ce ar corespunde Ardealului lui Gh. Lăzăr, Avram Iancu și Simeon Barnușiu, iar nu al d-lui Maniu?

Ce fostă autonomie are să-și deplângă provincia de peste Carpați, unde sunt diferențierile sufletești și culturale a căror perfectă armonie a devenit proverbială de mai bine de o jumătate de veac îngrijorând pe foștii conducători ai monarhiei austro-ungare?

Cât despre egalitatea Maniu=Radici, ea e pur și simplu comică. Se cunosc atitudinile de îndrăzneală și semeață intransigență a fruntașului croat, care bazat pe unitatea de vederi a unei întregi provincii, a mers până la a face vizite de alianță Moscovei și a înfrunta furia regală și ușa ferecată a închisoarei.

Dumneavoastră îl vedeți pe cavalerul pertractator (cu toate partidele) pro-

clamând republica, la Bădăcini și înfruntând cu ochii săi albaștrii și glasul-i lătăreț, furia întregului Regat de partea cealaltă a Carpaților?

Noi nu.

Cazul dela Ploiești. — Aventura fuziunii bicefale dintre d. d. N. Iorga și Iuliu Maniu e îndestul de cunoscută publicului nostru cititor. Despre peripecțiile ei hazlii s'a vorbit, cu un nevinovat lux de amănunte, la „Gazeta rimată” a *Țării Noastre*.

Să nu credeți, totuș, că faimoasa cununie dintre cele două grupări, care nu s'au hotărât încă să locuiască subț acelaș acoperiș, n'are decât părți vesele. Noi cunoaștem câteva amănunte foarte serioase, asupra cărora suntem îndemnați să ne oprim cu oarecare tristețe. Iată, între altele, cazul dela Ploiești...

La Ploiești, d. N. Iorga are un vechi și credincios amic, mulțumită căruia s'a ales cândva deputat. Acesta e d. Munteanu-Râmnic, unul dintre întemeietorii partidului naționalist-democrat. Dar, din nenorocire (pentru întemeietorii lui) partidul naționalist-democrat nu mai există. El a fost sacrificat pe jumătate, mai întâi, de dragul dlui C. Argetoianu, apoi, pe de-a întregul, de dragul dlui Iuliu Maniu. Și d. N. Iorga, — curioasă potrivire, — a rămas într-o bună zi fără înfrățit. Așa s'a întâmplat și la Ploiești. În ajunul alegerilor pentru Camerele agricole, dl Munteanu-Râmnic, rămas puțin cam pe dinafară, s'a înțeles cu fărânișii din partea locului și a alcătuit o listă comună cu aceștia, potrivit hotărârilor dela centru. Ce s'a întâmplat însă? D. N. Iorga s'a supărat și a publicat la *Neamul Românesc* următoarea afurisenie, din care veți înțelege totul: — „Lista prezintată la Prahova, pentru apropiatele alegeri, zice fostul apostol, nereprezentând, cum era instrucția

formală a centrului, totalitatea partidului, al cărui șef în acest județ este d. Stelian Popescu, nu poate fi considerată decât a unei grupări cu caracter neoficial”.

Bietul d. Munteanu-Râmnic! Ce i-au folosit cei douăzeci de ani de stăruitoare admirație pentru barba șefului? Ce i-a folosit credința? Ce i-a folosit însuflețirea? Astăzi, din porunca dramaturgului dela Văleni, el e tratat drept o... grupare cu caracter neoficial, pentru că, în județul Prahova a devenit acum „oficial” d. Stelian Popescu, directorul *Universului*, prin care d. N. Iorga își lansează listele sale de subscripție...

Cazul dela Ploiești, să nu vă închipuiți că e un caz izolat. Prefătându-ni d. N. Iorga a făcut la fel. Cu cel mai desăvârșit sânger rece, nepotul răposatului Arghiropol și-a jertfit partizanii de odinioară, cari i-au urmat orbește aproape un sfert de veac, l-au săltat până la șefia de partid, i-au suportat discursurile, și, ceea ce e mai minunat, l-au crezut pe cuvânt. Ca ofițer fanariot parvenit, d. N. Iorga nu mai vrea să-și cunoască tovarășii din zile grele. A ajuns acum printre boierii...

Ce caracter de bronz, domnilor, ce caracter!

Corpuricontondente. — Suplimentul artistic al *Adevărului* ține cu orice preț să ne surprindă în flagrant delict de apologie a violenței lată-i, prin urmare, pe șabășgoimii literari ai dlui C. Grauer opintindu-și pentru a doua oară să răstoarne înțelesul scrisului nostru, denunțându-ne democrației române ca pe niște nedemni instigatori ai tineretului. Noi urmărim, adică, să „suprimăm” anumite gazete care nu ne plac, (și avem tot dreptul, credem noi, să nu ne placă) noi nu ne știim, pentru atingerea acestui scop, să aprobăm intervenția „corpurilor contondente” în

discuțiile de presă. Socoteala, cu alte cuvinte, e simplă. Polemiștii dlui C. Grauer, în frunte cu profund-cugetătorul lor patron, luptă civilizată, numai cu argumente cerebrale. Noi, aceștia dela *Tara Noastră* suntem gata să răspundem cu ciomagul. N'am regretat noi, leunăzi, că „o gazetă dela București” s'a ales numai cu câteva hui-duieli dela distanță?

Nu, domnule Grauer, n'am regretat. Am constatat numai. Am constatat, cu toată obiectivitatea necesară într'o asemenea împrejurare, că acțiunea provocatoare a ziarelor din strada Sărin ar nu e tocmai o atitudine prudentă; că în loc de a potoli spiritele, aceste sfidătoare tipărituri le ațăță mai mult; că insultele neconținute aruncate în obrazul studenților sunt o armă cu două tășuri; — și adăugam: „Să se mai mire cineva, dacă aceștia (studenții) care sunt destul de numeroși, se vor îndrepta, mâine-poimâine, cu diferite corpuri contondente înspre gearurile îndrăznețului organ al opiniei publice, pe care armata română, — supremă ironie! — e datoare să-l ocrotească?”

Adevărul (literar și artistic) reproduce și el pasagiul de mai sus, cu intenția drăcească de a ne dovedi vina. Dar, veți recunoaște și dumneavoastră, nu dovedește nimic. Rândurile publicate în *Tara Noastră* nu sunt nici mărturia unei păreri de rău, nici o atățare împotriva rotativelor independente, nici o apologie a metodelor violente. Sunt, pur și simplu, un avertisment creștinesc, oferit unui soi ciudat de publiciști, mai mult sau mai puțin pământeni, cari trăiesc de pe urma opiniei publice și sunt mereu în evident conflict cu ea.

Iar în ceacee pravește războiul nostru cu presa din strada Sărin, paginile acestei reviste sunt în măsură să prate armele pe care le preferăm.

Mica Antantă a Presei. — În zilele de 15, 16 și 17 August s'a ținut la Sinaia cea dintâi conferință a ziariștilor din România, Iugoslavia și Cehoslovacia. În numele presei iugoslave a vorbit dl Vinko Kissili. În numele presei cehoslovace, dl Sychrava Lev. În numele presei române, dl Emil D. Honigman. Mica Antantă a Presei s'a constituit, astfel, sub cele mai fericite auspicii.

Ideia, fără îndoială, ar putea să dea roade minunate.

Potrivirea de interese dintre cele trei țări desfăcute din trupul Austro-Ungariei a dat naștere unei tovărășii politice, pe care a scos-o la iveală mai mult forța împrejurărilor. Mica Antantă a răsărit pe ruinele vechei geografii a Europei centrale, ca o sentințelă necesară a tratatelor de pace, fără să fi avut la temelie ei un alt substrat sentimental. Apărarea în fața unei primejdii comune, — oricât de însemnată ar părea unora aceasta, — iată cimentul politic din care s'au plămădit legăturile alianței. Având să păzim acelaș câștig al istoriei pe seama națiunilor mici, ne-am adunat puterile într'un mănunchi, pentru a veghea ca pacea, în acest colț al Continentului, să nu mai fie tulburată.

Dar, ca să mărturisim adevărul, cele trei popoare nu se cunosc și nu se prețuiesc între ele în deajuns. Și o prietenie trainică nu se poate răzîma pe o reciprocă ignoranță. Necesitățile politice au determinat o conlucrare între guverne, pe care de-acum încolo va trebui s'o justifice și simpatia dintre popoare. Presa din România, Iugoslavia și Cehoslovacia și-a luat asupra ei sarcina de a sprijini opera Micii Antante, înlesnind opiniei publice din cele trei țări drumul unei apropieri sufletești.

Întrebarea e, numai, dacă noi vom reuși să oferim contribuția cea mai

potrivită însărcinând cu această misiune pe dl B. Brănișteanu?

Cu morala în două luntre. — Presa blumenbergilor din Sărindar, cu proaspetele ei vecine *ejusdem farinae*, n'a scăpat nici un prilej să facă mare caz de consecvență în atitudini și să svârle cu săceți de hârtie maculatură în toți adversarii cari, zice ea, schimbă macazul după cum bate vântul.

În adevăr, nimeni nu e mai în drept să ridice steagul consecvenței decât amicii dlui N. Iorga. Groaznicele rotativele slobod veritabile torente de cerneală împotriva liberalilor-trădători, cari pactizează la alegerile pentru Camerele agricole cu maghiarii și cu sașii!

Nu ne ridicăm în apărarea guvernanților de azi, al căror joc de sfiori am avut de atâtea ori prilejul să-l desvăluim opiniei publice. Dar, ieșirea presei din Sărindar ni se pare hazlie. Dumnealor, cari urlă de atâta timp, mai aprig ca cei mai intransigenți dintre minoritari, împotriva „asupritorilor” minorităților, dumnealor cari au servit în această privință cele mai comode arme tuturor dușmanilor țării, clamează azi împotriva unei înțelegeri care face concesii „ant românești” celorloraș minorități.

Să nu uităm, că tot dumnealor, jucând pe două tablouri, se năpustiseră împotriva așa numitului pact dela Ciucea, cu aceeași furie. Și să nu ne mirăm. Gazetele honigmanilor români (cu noua lor anexă creștină) urmează linia sinuoasă a moralei în două luntre. Nu e prea comod, dar e rentabil...

Ne-au prins! — Ingenioșii redactori ai *Neamului românesc* saltă în sus de bucurie, crezând că au surprins o contradicție între scrisul *Țării Noastre* și opiniile ziarului *Indreptarea*, care este, după cum se știe, organul oficial al

partidului poporului. E o iluzie, care se va risipi repede...

În ce constă, anume, contradicția? Băieții din redacția dlui N. Iorga, cari ne citesc, pasămi-te, cu multă atenție, — dar cu mai puțină înțelegere, — au dat peste un articol din *Tara Noastră* unde se vorbea despre ultimele mișcări ale studențimei noastre universitare, l'au comparat apoi cu un alt articol apărut în *Indreptarea* asupra aceluiaș subiect, și li s'a părut, la prima vedere, că articolele nu se potrivesc. Regretabilă eroare. Căci, dacă e adevărat, că *Indreptarea* a dezaprobat caracterul de dezordine al mișcării antisemite, mai rămâne să se lămurească această simplă întrebare: dar noi, când și unde l'am aprobat?

Aud?

Deci, înainte de a cântări și de a examina părerile altora, confrății dela *Neamul Românesc* ar face mai bine să-și unească toate sforțările pentru a avea ei înșiși și o părere. Cel puțin, în felul acesta s'ar tipări mai puține minciuni în gazeta dramaturgului dela Văleni!

Ghinion. — Dl C. Argetoianu nu e totdeauna un om norocos. Câteodată, din diferite motive, i se cam încurcă planurile. Întâmplarea de mai jos e încă o dovadă.

La Craiova, unde e domiciliul politic al fostului ministru de Interne, așa numita opoziție-unită e cam desbinată. Nu mai puțin de cinci grupulețe, două de țărăniști, două de ta-chiști și una de argetoianiști, se tot silesc să fuzioneze și nu reușesc. Situația s'a agravat și mai mult în ajunul alegerilor pentru Camerele agricole, deoarece proaspeții amici, neînțelegându-se nici de data aceasta, n'au putut să cadă la învoială în

ceea ce privește alcătuirea unei liste comune.

Ca să nu cadă nici în alegeri, d. C. Argetoianu a recurs la o stratagemă destul de ingenioasă. A făcut tot posibilul pentru ca lista „opoziției-unite“ să fie respinsă, prezintănd-o exact cu jumătate de oră... după ce trecuse termenul pentru depunerea candidaturilor. Încântat de lovitura pe care o dăduse astfel, marele trăgător de sfori dela Breasta a mai trântit și o telegramă de protestare împotriva îndrăznelii cu care guvernul liberal calcă în picioare cele mai elementare drepturi cetățenești!

Figura era destul de îndemnatic ticluită. Dar, cum spuneam, dl C. Argetoianu n'are totdeauna noroc. Guvernul, simțind șiretenia, s'a dumirit imediat, și a intervenit... să se primească chiar după termen lista, sau mai bine zis listele opoziției-desbinate. Dl C. Argetoianu va fi nevoit să candideze. Ne gândim la comedia lui Molière: „Doctorul fără voie“. Fostul nostru amic a studiat, dacă nu ne înșelăm, și medicina...

Cărți noi. — Colaboratorul nostru d. Al. Lascarov-Moldovanu, al cărui scris cald și sincer a fost adăpostit cu plăcere în paginile *Țării Noastre*, a scos de sub tipar o foarte interesantă carte: *Revoluția de mâine*, pe care o recomandăm călduros cititorilor noștri. Cartea a fost scrisă, în mare parte, înaintea războiului. Aceasta nu scade însă nimic din interesul ei de actualitate. Apreciatul novelist prinde aici, în câteva trăsături caracteristice criza morală în care se găsește societatea noastră și se încumetă să ne ofere și leacul sufletesc al zilelor de azi. E revenirea la bunele tradiții ale cugetului românesc.